ESPERANTO PANORAMA

Tweemaandelijks
tijdschrift
15de jaargang
nr. 88 (4)
jul.–aug. 1984

DAVEREND SUCCES VOOR „TEST 5000"

Begin mei verscheen in tal van Vlaamse kranten een artikel over „Test 5000", een campagne gelanceerd door de Vlaamse Esperantobond. De eerste dagen na de publikatie van het artikel stond de telefoon in het Esperantocentrum van Antwerpen nauwlijks stil, en meer dan ooit werd er geklaagd over de overbelaste telefoonlijn. Tientallen Esperantocursussen gingen per dag de deur uit en al vlug moest de leergierigen die de cursus meteen wilden komen afhalen, worden gevraagd om wat geduld uit te oefenen: de produktie van de lescassettes kon de vraag niet volgen.

Wat is er dan zo speciaal aan „Test 5000"? Aan de leerlingen wordt niet alleen gevraagd Esperanto te leren, maar bovendien om hun bevindingen over het leerpakket mee te delen. Aan 5000 mensen zal worden gevraagd wat zij van de cursus denken, welke moeilijkheden werden ondervonden, of zij de indruk hebben vlot te kunnen praten, enz. Een nauwkeurige analyse van de antwoorden zal het dan mogelijk maken om de cursus nog te kunnen verbeteren.

Een tweede argument dat zeker heeft aangespoord om zich voor de cursus in te schrijven, is de prijs. Deze 5000 cursussen zijn gratis. Je kunt er dus niets bij verliezen. Het enige wat gevraagd wordt, is het leermateriaal na studie terug te bezorgen om ook de andere wachtende kandidaten een kans te gunnen.

Het leerpakket is verkrijgbaar met grammofoonplaten of met een cassette.

Bij het ter perse gaan van *Esperanto-Panorama* waren de 5000 nog niet bereikt. Bent u ook al lang van plan om Esperanto te leren? Hier is uw kans! U kunt nog meedoen. Geef uw naam en adres op bij de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen. U kunt ook bellen op het nummer (03) 234 34 00. 's Avonds kunt u zich opgeven aan een antwoordapparaat. Telefoneren kost dan minder, en u loopt geen risico dat de telefoonlijn van het Esperantocentrum dan overbelast is!

ESPERANTO - PANORAMA

Tweemaandelijks tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w.

Redaktie en administratie België
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
☎ (03) 234.34.00.

Administratie Nederland
Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 HW Den Haag.

Abonnementen
Gewoon abonnement: 100 fr. in België, 6.60 *f* in Nederland en 125 fr. of 8.25 *f* voor alle andere landen.

Steunabonnement: 200 fr. in België, 13.20 *f* in Nederland en 250 fr. of 16.50 *f* voor alle andere landen.

Vijfjarig abonnement: 400 fr. in België, 26.40 *f* in Nederland en 500 fr. of 33 *f* voor alle andere landen.

Vijfjarig steunabonnement: 800 fr. in België, 52.80 *f* in Nederland en 1 000 fr. of 66 *f* voor alle andere landen.

Levenslang abonnement: 2500 fr. in België, 165 *f* in Nederland en 2500 fr. of 206.25 *f* voor alle andere landen.

Levenslang steunabonnement: 5000 fr. in België, 330 *f* in Nederland en 6250 fr. of 412.50 *f* voor alle andere landen.

Advertenties
1/1 blz. 2850 fr.* of *f* 165
1/2 blz. 1550 fr.* of *f* 90
1/3 blz. 1200 fr.* of *f* 70
1/4 blz. 850 fr.* of *f* 50
1/8 blz. 500 fr.* of *f* 29
Kleine advertenties 15 fr.* of *f* 0.90 per woord.
Identiek advertenties in 6 opeenvolgende nummers 5 × de prijs van 1 advertentie.
Reduktie voor Esperanto-organizaties: 33 %.
Toeslag voor vergroten of verkleinen van een tekening: 300 fr. * (éénmalig).
(* + 19 % BTW)

Rekeningen
Voor België: 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen.
Voor Nederland: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redakteurs
Anne Tilmont en Paul Peeraerts.

Verantwoordelijke uitgever
Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Esperanto-Panorama verschijnt de 1ste van iedere oneven maand.

Bijvoegsels bij Esperanto-Panorama worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto opgesteld. De kosten door het bijvoegen van het drukwerk veroorzaakt worden gefaktureerd.

Teksten voor publikatie moeten op het redaktie-adres toekomen uiterlijk de 1ste van de even maand.

De redaktie heeft het recht ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren. In geval van diskussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat een presentexemplaar aan de redaktie wordt gezonden.

BONDSNIEUWS

Ledental vliegt de hoogte in

De Vlaamse Esperantobond zit op het ogenblik duidelijk in een goede stroomversnelling. In ons hoofdartikel kon u reeds lezen over de massale belangstelling voor de „Test 5000" die onlangs door FEL werd in gang gezet. De nieuwe boekendienst van de vereniging kent een onverhoopt succes en anderzijds stijgt het ledenaantal fel. Begin mei telde de bond reeds zoveel leden als in 1983 op het einde van het jaar, en nog dagelijks komen er nieuwe lidmaatschapsbijdragen binnen, mede dank zij campagnes onder ex-leden en sympathisanten die met de medewerking van Kredietbank werden georganiseerd.

Maar niet enkel het aantal leden stijgt. Ook de schenkingen aan de vereniging worden steeds talrijker. Zoals steeds publiceren wij in „Esperanto-Panorama" de lijst van die weldoeners die weldra het genoegen zullen mogen smaken om de geschonken som af te trekken van hun belastbaar inkomen:

Vorige stand:	*51853*
R. de Clerck	200
L. de Mesmaeker	200
J. Olsen	175
E. D'Hondt	300
R. de Roover	1300
P. de Roover	300
F. van Gompel	150
S. de Weerd	200
J. Bovendeerd	200
J. Heyvaert	200
Janssen Pharmaceutica N.V.	5000
H. Vanderhoydonk	1000
G. de Brouwere*	1000
C. Vanbiervliet*	1000
M. Willems*	1000
A. Claesen*	1000
L. Vermeiren*	1000
L. de Marré*	1000
J. Lernout*	1000
E. Spitaels*	1000
R. Steenhout*	1000
F. van Dooren*	1000
Diverse anonieme	16000

TAALPROBLEMATIEK

Frans chauvinisme? – Maar hij had groot gelijk.

Nu de BBC in België op de kabel zit, kan je af en toe ook eens echt meemaken hoe Britten tegen een vreemde taal aankijken. Op zekere dag keek ik toevallig naar een programma, het was een soort muziekkwis. Dat doet weinig ter zake, maar om het programma wat op te fleuren was een gast uitgenodigd. Het betrof hier een blinde pianist van Franse afkomst. De kwismaster stelde hem voor als Bernard [Beurnerd] op zijn Engels. De gast had daar geen bezwaar tegen en gaf toe dat Bernard [Beurnerd] niet zover afligt van Bernard [Bernar] op zijn Frans.

Even later begonnen ze te praten over het internationaal blindenschrift Braille. De kwismaster, alweer als een goede Engelsman, had het over [Breel]. Dat pikte onze vriendelijke Bernard [Beurnerd] evenwel niet. Hij tikte de kwismaster op de vingers en zei: "Je mag wel Bernard [Beurnerd] zeggen, maar je zou toch Braille [Braje] moeten zeggen." De kwismaster stribbelde wat tegen, maar op het einde van het programma gaf hij toch toe.

Mooi voorbeeldje dat het soms de moeite loont om bij taalkwestie voet bij stuk te houden, zeker als je eigenlijk toch gelijk hebt.

Protest tegen Europese identiteitskaart

Uit de media vernam u waarschijnlijk reeds dat België heeft voorgesteld om de Europese identiteitskaart tweetalig te maken „om de nationale gevoelens niet te kwetsen". Ze zou in de taal van de streek opgesteld zijn en in het Engels... De Vlaamse Esperantobond is ervan overtuigd dat precies zulke houding de nationale gevoelens kan kwetsen. Hij protesteerde dan ook met klem bij de betrokken minister en pleitte ervoor dat enkel dat nationale taal zou worden gebruikt. Daar de Europese identiteitskaart uiteraard uniform zal zijn voor alle landen van de Europese Gemeenschap, kan iedere ambtenaar gemakkelijk weten, aan de hand van de plaats waar een woord op de kaart voorkomt, of het gaat om de naam of het adres van de betrokkene, zonder dat de woorden *name* of *address* daarbij vermeld hoeven te zijn.

Veeltaligheid in Oeganda

In een interview voor „Unesco features" verklaart Abdou Rahmane Cisse, Senegalees journalist die werkt voor UPI, Time en de BBC, het volgende: Wij praten zo gemakkelijk over tweetaligheid. Frans en Engels is dat ene paar, maar de plattelandsmassa spreekt hier drie, vier of vijf talen — Engels en Frans zijn daar echter niet bij.

Toneelwerk over Esperanto in de BBC
Op zondag 27 mei zond het televisiestation BBC2 een toneelstuk van meer dan een uur uit, waarin Esperanto het centrale thema was. Het werk heette „High Hopes" (Hoge verwachtingen) en werd geschreven door Jill Hyem. Verscheidene bekende Britse acteurs speelden mee waaronder Virginia McKenna en Lesley Manville.
In het toneelstuk, dat zich afspeelt tijdens een Esperantocursus, kwamen heel wat argumenten pro en contra Esperanto aan de orde. Brian Barker, organisator van de succesrijke drukkingsgroep voor Esperanto in het Britse parlement, vond het toneelwerk een zeer positieve bijdrage voor de verspreiding van het Esperanto in Groot-Brittannië.
Via kabeltelevisie kon het programma in zowat alle Vlaamse huiskamers worden bekeken.

Esperanto en Freinet
In Leuven zal van 20 tot 30 juli het internationaal congres van de Freinet-leraars (RIDEF) plaatshebben. Een van de werkgroepen behandelt het thema „Esperanto – communicatie zonder tussenpersoon" [een wat omslachtige vertaling van wat in het Esperanto veel kernachtiger is: *Esperanto – senpera komunikado*]. Iedereen, ook een niet-Freinet-leraar, is welkom. Voor meer inlichtingen kan men zich wenden tot Volksopvoeding, Jottrandlaan 35, 1030 Brussel of tot de organisator van de Esperantowerkgroep: Nicole Déjean, 14 rue A. France, F-82000 Montauban. Naast te werkgroep wordt ook een Esperantocursus georganiseerd.

Esperanto bij de postcheques
Uit het Oostenrijkse tijdschrift „Informilo de IEMW" vernamen we dat het Belgische Bestuur der Postcheques een Nederlandse en een Franse brochure heeft uitgegeven om te worden uitgedeeld in de scholen. Een van de geïllustreerde voorbeelden die een hele bladzijde beslaan, gaat over geld uit Japan dat gestort wordt aan het tijdschrift „Heroldo de Esperanto"...

Esperanto in vrije radio
Oostenrijkse tijdschriften lezen is interessant om te weten wat er in eigen streek omgaat. In hetzelfde blad „Informilo de IEMW" lezen we dat een vrije radio uit Hoei, nl. Radio Bassinia, iedere zondag een programma in de eter brengt met vreemdtalige chansons. Esperanto is iedere week ook van de partij.

„Voĉo de Handikapuloj"
Dit tijdschrift is het tweemaandelijkse orgaan van de „Internacia Asocio de Handikapitaj Esperantistoj". Het is zeer keurig uitgegeven en kost slechts 240 frank (12 gulden) per jaar. Voor verdere info of abonnementen: Voĉo de Handikapuloj, YU-56277 Borovo, Školska ul. 25, Joegoslavië.

200 000 frank kado?
Wilt u graag 200 000 frank (10 000 gulden) zo maar kado? U moet daarvoor wel wat schrijverstalent bezitten. Zopas verscheen in het Belgische Staatsblad een besluit van de voorzitter van de Vlaamse Executieve, G. Geens, over de instelling van een prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor vertaling van Nederlandse letterkunde. De prijs zal worden toegekend in 1986. Komen in aanmerking vertalingen van een Belgisch auteur, oorspronkelijk in het Nederlands geschreven, die buiten het Nederlandse taalgebied worden verspreid. De vertaler kan zowel van Belgische als van Nederlandse nationaliteit zijn.
Wij raden iedereen aan, die met de vertaling van zulk werk in het Esperanto bezig is, verdere inlichtingen te vragen bij het Ministerie van Nederlandse cultuur.

AALST

Esperantogroep "La Pioniro" ☆

Inlichtingen: de heer E. D'Hondt, Wilgstraat 25A, 9440 Erembodegem, ☎ (053) 77.44.97.

Bijeenkomsten: de laatste dinsdag van de maand in de jeugdbibliotheek, Kattestraat 31 (2de verdieping).

ALKMAAR

NEA-Sekcio

Inlichtingen: mevr. F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, 1862 GB Bergen, ☎ (02208) 4582.

Bijeenkomsten: de 3de maandag van de maand.

ALMELO

NEA-Sekcio

Inlichtingen: mevr. A.J.B. Vrolijk-Hemelman, Hofkampstraat 33, 7607 NB Almelo.

Bijeenkomsten: de 3de woensdag op het bovenstaande adres.

AMSTERDAM

Samenwerkingscomité

Bijeenkomsten: AKKE-konversatie-bijeenkomsten elke dinsdag om 20 u. in het Centraal Station, laatste deur op het eerste perron (oostzijde, 2b) in, daarna 1 verdieping hoger.

Inlichtingen: J.A. Hardeveld, ☎ (075) 28.70.18.

ANTWERPEN

Koninklijke Esperantogroep „La Verda Stelo", v.z.w. ☆

Inlichtingen: Iedere donderdag van 20 tot 22 u. in het Esperantocentrum, Frankrijklei 140, Antwerpen. Voor dringende zaken buiten deze periode ☎ (03) 234.34.00 ⊙ (kantooruren) of 440.30.92 ('s avonds).

Bijeenkomsten: hebben plaats in het Esperantocentrum, Frankrijklei 140 (1ste verdieping), 2000 Antwerpen, telkens om 20 u. Het clublokaal is open vanaf 18 u.

Programma:

6 juli: Franse avond
13 juli: Oostenrijkse avond
20 juli: Spaanse avond
27 juli: Duitse avond
3 augustus: Griekse avond
10 augustus: Tunesische avond
17 augustus: Mexicaanse avond
24 augustus: Britse avond
31 augustus: Canadese avond

! Bij onverwacht buitenlands bezoek kunnen deze thema's aangepast worden!

7 september: „La vivo de la Verda Stelo": enquête en discussie.

Krantenknipsels gevraagd!

De laatste weken verschenen heel wat persberichten van Dirk de Weerdt. We horen het van alle kanten, maar we krijgen zo weinig knipsels. Dat is nochtans essentieel voor een goede persdienst. Dus, vindt u nog iets... meteen uitknippen en meebrengen of opsturen!

Cursusnieuws

Patrick Haerick leidde op 2 en 3 juni een snelcursus voor 6 cursisten. In juni eindigt ook de cursus o.l.v Petro de Smedt (op dinsdagmiddag) met 11 trouwe deelnemers, evenals de cursussen van de stad Antwerpen in de Quellinstraat. Intussen zijn een massa mensen gestart met de cursus Esperanto-Programita.

Clubhuis wordt opgeknapt

De ramen van het clubhuis van „La Verda Stelo" moeten dringend worden opgeknapt. Liefst zouden we dat met de hulp van vrijwilligers willen doen. Een schildersbedrijf vroeg immers 120000 frank voor dat werk! Wie kan er wat komen meedoen? Enkele uurtjes zijn reeds een belangrijke hulp. Vanaf 1 juli wordt er **elke** dag gewerkt tot wanneer alles in orde is. Geef een telefoontje aan Ivo Durwael (440 30 92) om concreet af te spreken. Alvast hartelijk bedankt!

Vlaamse Esperantobond
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, ☎ (03) 234.34.00 ⌀
Kantooruren: Van 9.00 tot 12.30 en van 13.30 tot 17.00 u. Op vrijdag bovendien van 19.00 tot 20.00 uur.

ARNHEM
NEA-Sekcio
Inlichtingen: de heer A. van den Brul, C. Lourdonlaan 2, Rozendaal (Gld.), ☎ (085) 64.86.09.

BERINGEN
Beringse Esperantogroep ☆
Inlichtingen: Paalsesteenweg 10, 3950 Beringen.
Bijeenkomsten: de 2de donderdag aan de Rozenlaan 5.

BEVERWIJK
Esperanto-grupo
Bijeenkomsten: dinsdagavond eens per maand, t.h.v. mevr. N. Reinders, Zwaansmeerstraat 48, 1946 AE Beverwijk, ☎ (02510) 31079. De groep is onafhankelijk.

BLANKENBERGE
Blankenbergse Esperantogroep ☆
Inlichtingen: Helmweg 7, 8300 Knokke-Heist 1.

BODEGRAVEN
Stichting Esperanto bij het Onderwijs
Inlichtingen: Hollandshof 70, ☎ (01726) 12141

BRUGGE
Brugse Esperantovereniging „Paco kaj Justeco" ☆
Inlichtingen: St.-Klaradreef 59, 8000 Brugge.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de donderdag in Diogenes, Schaarstraat 96.

Bruĝa Grupo Esperantista – Reĝa Societo ☆
Inlichtingen: R. Rotsaert, Visspaanstraat 97, 8000 Brugge, ☎ (050) 33.00.04.
Jeugdverantwoordelijke: André Ruysschaert, Ganzestraat 66, 8000 Brugge.
Bijeenkomsten: de 1ste en 3de donderdag in „De Wandelinghe", Baron Ruzettelaan 110, Steenbrugge.

BRUSSEL
Brusselse Esperantogroep
Inlichtingen: Missionarissenlaan 39 b 5, 1080 Brussel, ☎ (02) 520.19.44

Europees Esperantocentrum
Inlichtingen: Montoyerstraat 37 b 24, 1040 Brussel, ☎ (02) 513.59.95. (antwoordapparaat).

DEN HAAG
NEA-Sekcio
Inlichtingen: Mevr. I.M.J. Dijkhoff-Lenze, van Trigtstraat 20, 2597 VZ Den Haag, ☎ (070) 24.39.23.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. in het Esperantohuis, Riouwstraat 172.

TANEF (Naturamikoj-esperantistoj)
Inlichtingen: Mevr. van der Horst, Hengelolaan 1158, 2544 GT Den Haag, ☎ (070) 66.65.47.
Bijeenkomsten: de 2de en laatste maandag om 20 u. in zaal Nigrotje, Maarseveenstraat 2.

DEVENTER
NEA-Sekcio
Inlichtingen: J.S. Douma, Rembrandtkade 177, 7412 HL Deventer, ☎ (05700) 18304.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag.

DEURNE
Arbeidersesperantisten
Inlichtingen: J. Bonte, Ruggeveldlaan 635 b 2, 2100 Deurne.
Bijeenkomsten: de 3de dinsdag om 20 u., kasteel Bisschoppenhof, Spanhovenstraat.

DRACHTEN
Esperantocentrum
Inlichtingen: De Nijverheid 4, 9207 DK Drachten, ☎ (05120) 10.851
Cursussen: voor beginnelingen en gevorderden. Vraag inlichtingen.

EDEGEM
Esperantogroep Edegem ☆
Inlichtingen: de heer Durwael, P. Gilsonlaan 5, 2520 Edegem, ☎ (03) 440.30.92.

EINDHOVEN

Esperanto-Klubo Eindhoven

Inlichtingen: de heer R. Bossong, Floraplein 23, 5644 JS Eindhoven, ☎ (040) 11.41.62.

Bijeenkomsten: de 2de donderdag om 20 u. in Aktiviteiten- Centrum „Henriette Roelants", Corn. Dankertstraat 2.

GENT

Genta Esperanto-Grupo „La Progreso" ☆

Inlichtingen: Katja en Arpad Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9219 Gentbrugge, ☎ (091) 30.16.77.

Bijeenkomsten: iedere maand bestuursvergadering (datum wordt onderling overeengekomen) en iedere 4de vrijdag in de A.S.L.K., ingang Korte Meer, te Gent.

Programma:

Nieuwe Esperantocursus

Op 11 september a.s. start in de lokalen van de Volkshogeschool, Bargiekaai 1 te 9000 Gent, de nieuwe Esperantocursus. Er is iedere dinsdagavond les van 18.30 u. tot 20.30 u. en dat tot half mei. De cursus is, op het handboek na, gratis. Inlichtingen bij Patrick Haerick, M. Verdoncklaan 77, 9219 Gentbrugge, tel. (091) 30 51 20.

GRONINGEN

NEA-Sekcio

Inlichtingen: Esperanto-Centrum, Berkelstraat 5, 9725 GT Groningen, ☎ (050) 25.98.46.

Bijeenkomsten: in het gebouw Filadelfia, Dirk Huizingastraat 17.

UJE (afd. Groningen van de Nederlandse Esperantojeugd)

Inlichtingen: Coranthijnestraat 69, 9715 RG Groningen, ☎ (050) 77.59.54.

HAARLEM/HEEMSTEDE

NEA-Sekcio „Komprenado faras pacon"

Inlichtingen: G. Duivis, Kemphaanlaan 3, 2104 BK Heemstede, ☎ (023) 28.46.02.

HASSELT

Esperanto Hasselt ☆

Inlichtingen: De hr. Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt. ☎ (011) 25 34 67.

Bijeenkomsten: In het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5.

Juli:

Tijdens de maand juli zal het Cultureel Centrum van Hasselt gesloten zijn. Er zullen dus geen geplande bijeenkomsten plaatsvinden. Indien er clubs, of eventueel toeristen, een samenkomst wensen met de Limburgse esperantisten, gelieve ons dan **tijdig** te contacteren.

Augustus:

13 augustus: Gezellig samenzijn. Vakantiebijeenkomst in het cafetaria van het Cultureel Centrum.

27 augustus: Voorbereiding infobeurs op 1 en 2 september. Vakantiebijeenkomst in het cafetaria van het Cultureel Centrum.

Oproep aan al onze leden!

Heeft u vrienden of kennissen die zich voor Esperanto interesseren? Stel hen dan voor om eens een bezoek te brengen aan onze uitgebreide infostand gedurende de info- en hobbybeurs op 1 en 2 september, telkens van 10 tot 20 uur, in het Cultureel Centrum. U kunt ze ook reeds verklappen dat er een nieuwe snelcursus voor beginners zal starten op 13 september. Zoals gewoonlijk bestaat die cursus uit 10 opeenvolgende donderdagavonden van 19.30 tot 22 uur.

Heeft u voorstellen, ideeën of kritiek? Laat het ons weten, wij doen ons uiterste best om aan uw wensen tegemoet te komen.

Probeer zoveel mogelijk aanwezig te zijn op onze vergaderingen. U vindt er voldoende mogelijkheden om uw taalkennis te onderhouden en zelfs te verbeteren!

HILVERSUM

NEA-Sekcio „Dreves Uiterdijk"

Inlichtingen: Mej. Middelkoop, Jonkerweg 11, 1217 PL Hilversum, ☎ (035) 43.320

FLE-Sekcio

Inlichtingen: Mevr. M.Dee-Tervoren, J. Catsstraat 10, 1215 EZ Hilversum, ☎ (035) 12.717.

KALMTHOUT

La Erikejo ☆

Inlichtingen: Rozendreef 33, 2180 Kalmthout, ☎ (03) 666.99.88.

Bijeenkomsten: de laatste donderdag in het parochiecentrum van Heide.

Donderdag 26 juli: Bezoek aan het Kristus-Koning-Instituut te St.-Job-in-'t-Goor. Bijeenkomst om 20 u. aan het station van

Tweemaandelijks tijdschrift
Vlaamse Esperantobond

Boekendienst

Dumonata revuo
Flandra Esperanto-Ligo

Libroservo

«LIBROVERMETO»

verantwoordelijke uitgever: E., D'Hondt ,Wilgstr. 25A
respondeca eldonanto : 9440 EREMBODEGEM - AALST

Jarkolekto - Jaargang n° 1 (1) - julio 1984

Karaj legantoj,

La libro, skriba kulturo, havas dumangan signifon ĉe aliaj lingvoj kaj popoloj, en Esperantujo kontraŭe ĝi estas la ĉefa afero.
Sen libroj ni ne estus travivintaj la unuan jarcenton de nia movado. Sen libroj eĉ nun estus malfacile pruvi nian ekziston kaj gravecon.
La libro estas la esenco, la spino mem de la Esperanto-movado kaj de la Internacia Lingvo.
Sed ... ĉu vi scias ke ekzistas tuta amaso da Esperantistoj kiuj neniam aĉetis aŭ legis iun ajn Esperantan libron ?
Malfacilas kredi tion, ĉu ne ?
Venos baldaŭ la centjara jubileo de Esperanto. Honoru ĝin per aĉeto kaj lego de almenaŭ unu Esperanta libro.
Por helpi vin nia FLANDRA ESPERANTO-LIGO starigis, antaŭ nelonge, sian propran librovendejon, novan servon por siaj membroj. Ĝi ankaŭ naskis novan dumonatan revueton kun la nomo : "LIBROVERMETO" . En tiu ĉi revuo, kies unua numeron vi enmaniĝas (la dua aperos en aŭgusto, sed vi nur ricevos ĝin laŭ peto), ni intencas pritrakti la Esperanto-libraron kaj speciale la novajn librojn. Sed ... por realigi tion, ni petas la helpon de personoj, kompetentaj pri literaturo, ĉar en ĉiu numero ni klopodos priskribi mallonge la vivon kaj la verkaron de iu Esperanto-verkisto : Julio Baghy, Jean Forge, Raymond Schwartz, k.t.p.

Se vi posedas aŭ verkis iun ajn literaturaĵon, kiu povus interesi aliulojn aŭ se vi pretas kunlabori al tiu ĉi revuo modesta, ni urĝe petegas vin skribi al:

Libroservo de F.E.L., Frankrijklei 140 en 2000 Antverpeno aŭ al
Eriko D'Hondt , Wilgstraat 25A en 9440 Erembodegem kiu respondecas pri la Libroservo.

Antaŭdankon pro via estonta mendo aŭ helpo al la Esperanto-kulturo. Ĝis.

La redakcio
840526

Ni unue citu la librojn kiujn ĉiu serioza lernanto nepre devas posedi se li ne deziras resti eterna komencanto.

La plej bona dudirekta vortaro Nederlanda-Esperanta kaj Esperanta-Nederlanda estas tiu de Middelkoop. Bedaŭrinde la vortaro estas elĉerpita, sed ni ĵus ricevis ĝojigan novaĵon:

PRISMA ESPERANTO WOORDENBOEK aperos denove je la fino de la jaro 1984 . Do iom da pacienco !

Sed intertempe por legi vian mendotan libron el la vasta Esperanta literaturo, la granda helpilo kaj absoluta necesaĵo por ĉiu Esperantisto estas la

PLENA VORTARO DE ESPERANTO, kompilita de E. Grosjean-Maupin, G. Waringhien k.a. - preskaŭ poŝformata - klariga vortaro kun difinoj en Esperanto - 511 + 63 P.
Katalogprezo : 540 F FEL - prezo : nur **480**

Sed la vortaro, kiu permesos al vi montri al dubulo ke nia lingvo estas kompleta instrumento estas certe la

PLENA ILUSTRITA VORTARO DE ESPERANTO, ĉefredaktis G. Waringhien. La plej ampleksa vortaro de la Internacia Lingvo kun tridek paĝoj da ilustraĵoj - 37 + 1303 p. - bindita.
Katalogprezo : 2580 F FEL - prezo : nur **1980**

Kaj kion fari se vi havas gramatikan problemon ? Ĉiuj viaj respondoj estas troveblaj kun abundaj klarigoj en la nederlanda kun superfluo de klarigaj ekzemploj en

TRA LA LÀBIRINTO DE LA GRAMATIKO, F. Faulhaber - 344 p.

Katalogprezo : 252 F FEL - prezo : nur **220**
Malgraù la Esperanta titolo temas pri nederlandlingva verko kaj ĝia prezo estas ridinde malalta por tia valora libro. Rapidu ĉar la stoko baldaù elĉerpiĝos !!!

Por la pli spertaj Esperantistoj ekzistas la plej detala kaj fidinda priskribo de la ĝusta uzado de la Internacia Lingvo:

PLENA ANALIZA GRAMATIKO DE ESPERANTO, K. Kalocsay kaj G. Waringhien - 599 p. - bindita.
Katalogprezo : 960 F FEL - prezo : nur **850**

Karaj libro-amantoj, jen vi trovis kelkajn el niaj libroj el nia libroservo.Sur la librobretoj de nia Ligo atendas multaj aliaj libroj : fakte vi povas mendi ĉiun alian titolon haveblan sur la libromerkato.

HIERAŬ VI MENDIS, MORGAŬ VI JAM HAVOS ILIN
Tiel rapide funkcias nia libroservo
krome vi pagas nur la REALAJN SENDOKOSTOJN

PAŜOJ AL PLENA POSEDO, William Auld.

La plej populara progresiga legolibro, konsistanta el tridek legaĵoj kun ekzercoj - 229 p.
Katalogprezo : 420 F FEL - prezo : nur **290**

SFEROJ 1 kaj SFEROJ 2, diversaj aùtoroj.

Sciencfikciaj rakontoj el diversaj lingvoj de famaj verkistoj - 131 p. kaj 145 p. - Ilustr.
Katalogprezo : 720 F FEL - prezo : nur **590**

KIUJ SEMAS PLORANTE..., Eva Tofalvi kaj Oldrich Knichal.

Nova originala romano. Ĝi estas psikologie teksita intima rakonto, kvazaù taglibro de protagonisto, kiu erarvagas sub influo de la faŝisma ideologio.
Ĝi gajnis la prestiĝan premion Raymond Schwartz. La romanon mi tre rekomendas al ĉiuj.
Katalogprezo : 300 F FEL - prezo : nur **265**

NE FORGESU NIAJN PROPRAJN ELDONAĴOJN :

LA AVENTUROJ DE ŜPAR- KAJ ALIAJ PORKETOJ, Rik De Roover

Katalogprezo : 240 F FEL - prezo : nur **225**

JAĤTO VETURAS FOR ... KAJ VETURIGAS LA MORTON, Deck Durval

Katalogprezo : 504 F FEL - prezo : nur **320**

KIEL MENDI ?

SISTEMO A (preniri) : vi mendas skribe aŭ telefone. Post kelkaj tagoj vi ricevos sciigon pri kiam vi povas preniri viajn menditajn librojn. Vi pagas nur la kostojn de la libroj.

SISTEMO O (sendi) : vi mendas skribe aŭ telefone. Ni sendos la librojn kaj la fakturon. Vi pagas la librojn kaj la realajn sendokostojn.

Nur unu adreso por ĉiuj viaj mendoj:

VLAAMSE ESPERANTOBOND - FLANDRA ESPERANTO-LIGO
Frankrijklei 140 , 2000 Antwerpen - tel (03) 234.34.00
Vespere la telefonado kostas konsiderinde malpli. Nia aŭtomata telefonrespondilo surbendigas vian alvokon kaj mendon.

KION FARI SE VI NE ESTAS MEMBRO DE FEL ?

La malaltaj prezoj nur validas por la FEL-anoj. Se vi ankoraŭ ne membriĝis, ni povas aldoni 200 F al via unua mendo kaj vi estas membro ĝis la fino de 1984 kaj ĝuos niajn specialajn prezojn. Krome vi ankaŭ ricevos nian revuon : ESPERANTO PANORAMA.

RESPONDILO

Eltondu ĝin kaj resendu ĝin al FEL

Nomo : Profesio :

Strato : Naskiĝjaro :

Loko : Telefon-numero :

O Mi pretas kunlabori al la revueto "Librovermeto".
O Mi interesiĝas pri "Librovermeto" kaj ŝatas ricevi ĝin plue.
O Mi mendas ĉe via libroservo jenajn librojn kaj aĵojn :

KONGRESA KOMUNIKO

Dua Flandra Kongreso de Esperanto
31 aŭgusto – 1 & 2 septembro 1984

Konstanta adreso: Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen
Adreso de LKK: Wilgstraat 25 A, 9440 Erembodegem

Esperantistoj, estu ŝparemaj! Do, nepre aliĝu al la Dua Flandra Kongreso de Esperanto antaŭ la fino de tiu ĉi monato. Tiel vi ŝparos monon kaj helpos nin. Vi ankaŭ helpos vin mem, ĉar vi ricevos la duan bultenon, kiu detale klarigos al vi la diversajn planitajn programerojn. Por kelkaj vi cetere antaŭe anoncu vin.
Ni povas ĉi tie citi nur mallongan liston: gvidata vizito al bierfarejo (ne nur por alkoholuloj!), aerbapto (ne nur por Kristanoj!), individua serĉpromeno (ne nur por individualistoj), artaj programeroj (ne nur por artistoj), mikrokomputilado (ne nur por teknikistoj), mallongaj prelegoj fare de pioniroj kaj gravuloj, ludoj (por ludemuloj), ktp. Eĉ seriozaj programeroj (por seriozuloj) estos!
Nepre TUJ aliĝu!
Wens jij, „komencanto", maar niet „eterna", echt eens ondergedompeld te worden in een milieu waar enkel Esperanto wordt gesproken, neem dan deel aan het „Dua flandra kongreso de Esperanto". Het congres wenst de nadruk te leggen op de noodzaak van het actief gebruik van Esperanto!
Wend u voor inlichtingen of inschrijvingsformulieren tot een van de hierboven vermelde adressen.

Heide, of om 20.30 u. aan het KKI in St.-Job.
Donderdag 30 augustus: Verslag over het 69ste Universele Esperantocongres in Vancouver door Hilde van Ingelgem, in het parochiecentrum om 20 u.

KAPELLE
Zelanda Esperanto-Grupo
Inlichtingen: Sally en Dries Krombeen, Jufferswег 4 B, 4421 JB Kapelle, ☎ (01102) 1563.

KORTRIJK
La Konkordo ☆
Inlichtingen: Oudenaardsesteenweg 158, 8500 Kortrijk, ☎ (056) 22.00.11.
Bijeenkomsten: elke woensdag om 19.30 u., Passionistenlaan, Jeugdherberg.

LEEUWARDEN
NEA-Sekcio
Inlichtingen: Mevr. Y. Weidema, Goutumerdyk 18, 9084 AE Goutum. ☎ (058) 88.28.10.
Bijeenkomsten: donderdag om de 14 dagen om 15.00 uur in het Doopsgezind Centrum, Ruiterkwartier 173, Leeuwarden.

LEUVEN
Esperanto 2000 ☆
Inlichtingen: Marc vanden Bempt, Duisburgsestraat 12, 3030 Leuven, ☎ (016) 20.14.53.
Bijeenkomsten: Nieuw conservatorium, Koning Albertlaan 52, Leuven.

LIMBURG
Esperanto Limburg ☆
Inlichtingen: Justus Lipsiuslaan 26, 3500 Hasselt, ☎ (011) 22.74.23.

MECHELEN
Mechelse Esperantogroep ☆
Inlichtingen: de heer R. Saels, Lange Zandstraat 52, 2580 St.-Kathelijne-Waver, ☎ (03) 231.17.90.
Bijeenkomsten: de 1ste maandag om 20 u. in het VTB-lokaal, O.L.Vrouwestraat 34.

MORTSEL
Esperantogroep Mortsel ☆
Inlichtingen: Speeltuinlaan 14, 2510 Mortsel, ☎ (03) 449.50.06 of St.-Hathebrandstraat 8, 2510 Mortsel, ☎ (03) 449.50.24.
Bijeenkomsten: iedere zondag om 10.30 u. in het Hof van Rieth, Molenlei 68.

NIJMEGEN
Esperanto-Klubo Zamenhof
Inlichtingen: Mevr. G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, 6525 PV Nijmegen, ☎ (080) 55.15.05.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. op het vermelde adres.

ROTTERDAM
Esperanto-Grupo Merkurio
Inlichtingen: de heer R. Moerbeek, ☎ (010) 36.15.39
Bijeenkomsten: de 1ste en 3de woensdag om 20 u., Rotterdam, Aristotelesstraat 200.

FLE-Afdeling 2
Inlichtingen: Mevr. J. Quispel, Maarland 4, 3075 JV Rotterdam, ☎ (010) 19.82.01.
Bijeenkomsten: iedere donderdag, Brabantsestraat 12. Eventueel telefoneren tussen 20 en 22 u.

SAT-Rondo
Inlichtingen: Mevr. N. Bout-van Veen, Tweede Pijnackestraat 12 A, 3035 GJ Rotterdam, ☎ (010) 66.30.73.

PTT Esperanto-Grupo „Esperanto estu nia celo" – NEA-Sekcio
Inlichtingen: de heer L. van Duijn, Touwslagersstraat 6A, 3061 VX Rotterdam.
Bijeenkomsten: elke woensdag om 20 u. in het postkantoor, Delftseplein (5de verdieping).

ST.-NIKLAAS
Esperantogroep St.-Niklaas ☆
Inlichtingen: Leo Corijnen, Weynstraat 1, 2700 St.-Niklaas, ☎ (03) 776.33.88 of (03) 772.57.42.

TESSENDERLO
Esperantogroep Tessenderlo ☆
Inlichtingen: Willy Godeleine, Kerkstraat 13/1, 3980 Tessenderlo.
Bijeenkomsten: elke 4de woensdag.

TIENEN
Inlichtingen: Marc vanden Bempt, Duisburgsestraat 12, 3030 Leuven, ☎ (016) 20.14.53.

TILBURG
Esperanto Tilburg
Inlichtingen: de heer H. Appelo, Montfortanenlaan 100, 5042 CX Tilburg, ☎ (013) 68.04.73.

TURNHOUT
Inlichtingen: de heer G. Duyck, Harmoniestraat 47, 2300 Turnhout, ☎ (014) 41.22.33.

UTRECHT
Samenwerkingscomité
Inlichtingen: de heer Punt, Maniladreef 73, 3564 JB Utrecht, ☎ (030) 61.69.67.

WILRIJK
Esperantogroep Wilrijk ☆
Inlichtingen: Doornstraat 22, 2610 Wilrijk, ☎ (03) 827.24.05

WIJLRE
Esperantogroep Marnolando
Inlichtingen: Tienbundersweg 38, 6321 CR Wijlre, ☎ (04450) 1248.
Bijeenkomsten: zaterdags middags.

ZAANSTREEK
Esperanto-Centrum
Inlichtingen: postbus 433, 1500 EK Zaandam, ☎ (075) 16.69.31.

De groepen aangeduid met een ☆ zijn aangesloten bij de Vlaamse Esperantobond. Het lidmaatschap bedraagt er 200 fr. per persoon en geeft recht op een gratis abonnement op *Esperanto-Panorama.* Het lidmaatschapsgeld kan worden betaald aan de groep of rechtstreeks op rek. 402-5510531-55 van de Vlaamse Esperantobond.

GRATIS UW MEDEDELINGEN HIER!

U hebt het reeds gemerkt. Niet alleen is de schikking van de gele bladzijden veranderd, maar bovendien werd het aantal gebracht van 4 op 8. Voorlopig hebben we die extra pagina's gevuld met (betaalde) advertenties. Deze ruimte staat gratis ter beschikking van u, Esperantogroepen, waar ook in Vlaanderen of Nederland. Voortaan kunt u niet alleen de programma's van uw groep publiceren, maar bovendien meer uitgebreid groepsnieuws, zoals bestuursverkiezingen, personalia, nieuwe initiatieven enz. Een voorbeeld vindt u in dit nummer onder Antwerpen, „La Verda Stelo".

Enkele tips:

- ***schrijf beknopt. Te lange teksten zijn zelden interessant voor een blad als het onze.***
- ***zend uw teksten tijdig in. 20 dagen vóór verschijnen is de uiterste limiet (dwz. op 10 april voor het nummer van mei-juni.)***
- ***zend voor deze rubriek geen commerciële teksten, tenzij u bereid bent ervoor te betalen. Voor commerciële inlassingen vindt u de tarieven op blz. 2.***
- ***u kan zelf kiezen tussen teksten in het Nederlands of in het Esperanto, alnaargelang u zich richt tot een ruim publiek of alleen tot Esperantosprekenden.***

Taalkundige records

Niet alleen in sport en techniek wordt er gesproken over de beste prestaties van de mens. Ook in de taalkunde kan men gerust spreken over bepaalde wereldrecords. Helaas is het zo dat die records slechts teruggaan tot de tijd van het schrift. Over de periode voor dat de mens begon te schrijven is weinig of niets statistisch geweten.
Omdat de Egyptenaren op het ogenblik hun moedertaal niet meer met hieroglyfen schrijven, is het oudste schrift dat vandaag nog wordt gebruikt, het Chinese. Maar de Chinezen houden er nog een ander wereldrecord op na: hun taal is veruit de meest gesproken taal ter wereld. Men schat dat op het ogenblik bijna een miljard mensen Chinees spreken. Het Engels komt heel wat verder op de ranglijst met „slechts" 400 miljoen sprekers.
Er zijn ook wereldrecords in de andere richting. Volgens het „Guinness Book of Records" bestaan er nog zes indianentalen die slechts door één persoon worden gesproken.
Waarschijnlijk zou de schoolgaande jeugd zeer in haar nopjes zijn als ze naast de moedertaal uitsluitend Esperanto zou moeten leren. Alle talen die ze nu moet leren zijn inderdaad combinaties van duizenden uitzonderingen die uit het hoofd moeten worden geleerd, voornamelijk dan van onregelmatige werkwoorden. Maar het is interessant te weten dat het Esperanto niet de enige taal is zonder onregelmatige werkwoordsvormen. Ook het Swahili, een van de belangrijkste talen van centraal Afrika, kent uitsluitend regelmatige werkwoorden. Bovendien is het op vele andere gebieden een interessant taalfenomeen(*).
Het negatieve record onder de Europese talen staat op het palmares van het Engels. Britten en studenten die Engels leren moeten meer dan 200 onregelmatige werkwoorden kennen. Zij mogen zich echter gelukkig achten dat ze geen Buiteneuropese taal moeten leren. Het Chippewa, een Indianentaal die wordt gesproken in Minnesota, Verenigde Staten, telt ongeveer 6000 onregelmatige werkwoorden. In Dagestan, een landstreek in de Sovjetunie, spreekt men Dagestaans, een taal met 35 naamvallen, voor zover bekend het wereldrecord wat de naamvallen betreft.
In de taal van de Eskimo's kan de tegenwoordige tijd op 63 verschillende manieren worden uitgedrukt. Ze telt bovendien 252 verbuigingsvormen.

Maar kennis van de grammatica en van heel wat woordjes is niet genoeg om een taal te beheersen. Met moet ze ook kunnen uitspreken. En ook hier komen een paar leuke records te pas. Hoe lang moet men bijvoorbeeld studeren, om een taal met 80 medeklinkers te beheersen? Ubyx, een taal uit de Kaukasus, telt er inderdaad zo veel. Het negatieve record staat op naam van het Rotokas, een taal uit Polynesië die slechts zes medeklinkers telt. De rijksten onder u die zo nu en dan naar Hawaï vliegen, zullen merken dat de taal die daar gesproken wordt ook slechts een tiental verschillende letters kent.
De taal met het grootste aantal klinkers is het Viëtnamees, met 55 stuks die voor ons westerlingen nauwlijks van elkaar te onderscheiden zijn maar voor de bewoners daar uiteraard wel. Maar als u 55 klinkers iets te veel vindt, studeer dan liever het Abkasisch, ook een taal uit de Kaukasus, met slechts twee klinkers.
De meeste identieke letters achter elkaar komen waarschijnlijk voor in het Estse woord „jääääre" dat „ijsrand" betekent. De Duits- en de Nederlandstaligen zijn er trots op dat zij waarschijnlijk de talen hebben met de meeste medeklinkers achter elkaar. In beide talen kunnen er acht achter elkaar voorkomen zoals in het Nederlandse „angstschreew" of in het Duitse „Angstschweiß".

Het langste woord dat in een woordenboek voorkomt is het Duitse „Donaudampfschifffahrtelektrizitätenhauptbetriebswerkbauunterbeamtengesellschaft". Het langste woord in het Engels is „praeter-transsubstantialistically", in het Frans „anthropoclimatologiquement". Maar het Nederlands laat het Frans en het Engels ver achter zich met „rijksluchtvaartdienstweerschepenpersoneel"!
(gegevens gedeeltelijk ontleend aan „Se comprendre")

Esperanto op school

Het Nederlandstalige Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is er zich ter dege van bewust dat veranderingen in de maatschappij ook moeten worden weerspiegeld in de opleiding die het onderwijs biedt om de voor de handliggende reden dat de school moet voorbereiden op een aktieve en kreatieve deelname aan het maatschappelijk leven. Daar uit een analyse van de huidige samenleving blijkt dat de rol die de informatie speelt steeds groter wordt, maakt het Ministerie ook plannen voor de geleidelijke invoering van het vak Informatika. Dat plan werd in een Nota aan het publiek gepresenteerd.

In een Kommentaar op die nota juicht de stichting "Esperanto bij het Onderwijs" dat plan toe, maar te zelfder tijd betreurt ze dat de aandacht die het Ministerie besteedt aan de "Internationale Kommunikatie" vrij gering is. Nochtans is de greep van de steeds toenemende internationalisering op de moderne samenleving zeker zo groot en zeker zo belangrijk als die van de Informatika.

Het Ministerie onderkent ongetwijfeld die ontwikkeling ook wel – dat blijkt uit de aandacht die wordt besteed aan het programma van het vreemde-talen-onderwijs – maar het schat dat programma niet op rationele wijze op zijn juiste waarde.

Inderdaad wordt het aantal vreemde talen die een belangrijke rol spelen in onze maatschappij, steeds groter. Maar dat leidt enkel tot een groter aanbod van vreemde talen. Nochtans is het genoegzaam bekend dat het taalonderwijs slechts bij een uiterst klein percentage een voldoende beheersing van een vreemde taal tot stand brengt; dat het slecht beheersen van een taal afkeer wekt om die taal te gebruiken; en tenslotte dat de keuze van één bepaalde taal de moedertaalsprekers ervan op ongehoorde wijze bevoordeelt tegenover hen die die taal als vreemde taal moeten leren.

De Stichting beklemtoont dat er nochtans een alternatief is, nl het Esperanto, en somt de voordelen van die taal nogmaals op: Ze is rationeel opgebouwd en sluit op die manier sterk aan bij de Informatika die ook de "rationaliteit" als grondbeginsel heeft. Ze is gemakkelijk en snel leerbaar zodanig dat leerlingen aan het leren ervan zelf plezier beleven. Zelfs kunnen ze tijdens het onderwijsproces een nuttig en bruikbaar beheersingsniveau bereiken, dit in tegenstelling tot andere talen. Ze is niet diskriminerend, wordt niet als vreemd – d.i. eigen aan een ander volk – ervaren.

Wanneer men de hele problematiek rationeel beschouwt, rijst de vraag hoe het komt dat Esperanto in de realiteit toch het onderspit delft tegen het Engels. Het antwoord op die vraag is niet ver te zoeken. Om een doorbraak van het Esperanto te bevorderen moet men ingaan tegen twee vooroordelen, die als vicieuze cirkels het probleem beheersen: enerzijds wordt aan het Engels omwille van historische en politiek-economische motieven een bevoorrechte plaats toegekend in het vreemdetalen-onderwijs, die het opgrond van linguistische, sociologische en pedagogische gronden zeker niet verdient. Anderzijds wordt aan het Esperanto die plaats ontzegd, omdat het slechts op beperkte schaal internationaal funktioneert. De kwalitatieve aspekten van dat funktioneren worden volledig over het hoofd gezien.

De Stichting stelt aan het Ministerie voor aan de Nota enige veranderingen aan te brengen zodat aan het Esperanto een grotere rol wordt toebedeeld. Tevens wijst ze erop dat een veralgemeend gebruik van het Esperanto als tweede taal in o.a. stations, luchthavens, musea,... niet alleen zijn positie zou bevorderen maar tevens duidelijk de grote waarde die die taal heeft als internationaal kommunikatiemiddel zou aantonen.

Al ooit in een zweefvliegtuig gezeten?

Wie nog nooit gezweefvliegd heeft en er wel wat voor voelt, zal met veel genoegen gemerkt hebben dat dat een van de attracties is op het Tweede Vlaams Esperantocongres dat plaatsheeft van 31 augustus tot 2 september eerstkomend in Aalst. Bovendien staat er op het programma een culturele avond, samenzang, tentoonstelling, Vlaamse kermis, zoektocht en een colloquium „Hoe loskomen van de huidige culturele stagnatie?". Verder inlichtingen en een praktische 'aliĝilo' vindt u in het vorige nummer van Esperanto-Panorama. Hebt u hem niet meer? Bel even (03) 234.34.00, en u krijgt er een nieuwe!

Esperantocongres in Wales

Wales is een minder bekende streek voor ons. Reden te meer om aandacht te schenken aan het 69ste Britse Esperantocongres dat plaatsheeft met Pasen 1985 (5 tot 8 april) in Llandudno [spreek uit: Chlandidno]. Voor verdere details: S-ro Eric Fowden, 64 Bryn Castell, Conwy, Gwynedd, LL32 8LF, Groot-Brittannië.

Werkkamp in West-Vlaanderen

Van 30 juli tot 10 augustus zal in de buurt van Kortrijk een werkkamp worden georganiseerd voor het restaureren van een oude boerderij. De bedoeling is er een tehuis voor natuurvrienden en een Esperantohuis van te maken. Overnachting en (vegetarisch) eten gratis. Slaapzak meebrengen. Voor verdere details: Mark en Lunjo Devenijn, Kraaibos 6, B-8591 Moen-Zwevegem.

*

Na twee jaar officiële werking heeft de **Cubaanse** Esperantovereniging reeds 1400 leden. Het aantal kursisten gaat daar ook spektakulair de hoogte in.

Bakin

Bakin, de beroemdste Esperantoschrijver in China, en bovendien voorzitter van de Chinese Vereniging voor Schrijvers, werd bevorderd tot Commandeur van het Erelegioen. Zijn onderscheiding ontving hij uit de handen van François Mitterrand, president van Frankrijk.

Duitstaligen rond Aarlen eisen behoud van taal

„Mer welle bleiwe wat mer sin!" – „Arelerland blef was de bas!" Die slogans vatten zowat het eisenprogramma samen van de kleinste en onbekendste minderheid van dit land: de duitstaligen rond Aarlen.

Wie over duitstaligen in België spreekt, denkt onmiddelijk aan de Oostkantons, die pas in 1919 geannexeerd werden. In verband daarmee spreekt men wel eens van „Neubelgien". In tegenstelling dan met „Altbelgien", dat reeds sinds 1839 tot België behoort. Weinigen schijnen van het bestaan van dit taalkundig aparte gebied op de hoogte.

Naast twee kleine stroken in de provincie Luik, bestaat Altbelgien vooral uit het Erelerland, de streek rond Aarlen. Het „letzeburgs" karakter van Arelerland is onbetwistbaar.

Arelerland heeft dan ook steeds deel uitgemaakt van het Duitse kultuur- en taalgebied en behoorde politiek tot het oude hertogdom Luxemburg. Na de Belgische onafhankelijkheid en de akkoorden van 1839 werd dat hertogdom opgesplitst in een Belgisch en een onafhankelijk deel. Het duurde dan ook niet lang of de verfransingsdruk liet zich aan deze kant van de grens voelen: in 1867 werd het Frans als onderwijstaal ingevoerd. Een studie wees niettenmin uit, dat in 1978 nog zo'n 66 % van de bevolking in de familiekring het oude dialekt sprak. In het openbare leven is daarvan vrijwel niets meer te bespeuren.

Sinds kort is er een duidelijke kentering aan de gang. Tal van initiatieven wijzen erop dat het „Arelerdäitsch" nog niet dood is: in 1976 ging de kultuurvereniging „Arelerland a Sprooch" van start met een eigen tijdschriftje. De auteur ervan, Guy Schrobiltgen, zegt in het eerste nummer: „Het is niet de voorrangspositie van het Frans die de Arelerlanders het meest grieft. Waartegen zij zich steeds meer verzetten is tegen de politiek om die voorrangspositie om te buigen in een strikte eentaligheid. Het Frans speelt daarbij de rol van een taalkundig en kultureel overheersingsinstrument. De Arelerlanders weigeren door de franstalige gemeenschap weggedrumd te worden. Zij zullen nooit toestaan dat hun kultuur en taaleigenheid verloren gaan. Wij willen blijven wat we zijn — mer welle bleiwe wat mer sin!".

(Gazet van Antwerpen, 30 aug. 1982)

Als u onze *"hotdogs"* niet wilt, dan weigeren wij uw *"quiches"*

De New York Times heeft gisteren in een hoofdartikel de draak gestoken met het streven van de Franse regering om alle nieuwgevormde woorden van Engelse afkomst – het zogenoemde *"Franglais"* – uit te bannen.

"Wat een ontstellende mentaliteit in een beschaving die al zo lange tijd de bloem van de kultuur en de levenskunst verte-

genwoordigt. Het Engels moet veel meer Franse uitdrukkingen bevatten dan omgekeerd en wij voelen ons eerder verrijkt dan belaagd. Maar laat minister Georges Filliioud van kommunikatie niet denken dat hij zijn taal van belangrijke termen kan zuiveren zonder dat hij weerwerk kan verwachten. Als de ware Fransen geen *"hotdogs"* meer mogen eten, hoe lang zullen naar het oordeel van de minister de echte Amerikanen nog *"quiches"* blijven consumeren? Als hij besluit *"flashback"* te verbieden, zullen wij op onze beurt *"déjà vu"* vergeten.", aldus de New York Times.

Binnenhof, d.d. 23 feb. 1983

Esperanto in de Belgische senaat

Vraag nr. 7 van de heer Trussart d.d. 3 november 1983: In het vooruitzicht van de officiële erkenning van het Esperanto als taal in het onderwijs zou ik willen vernemen:

1. Wat het onderwijs van die taal als tweede of derde keuzetaal in het secundaire onderwijs in de weg staat;
2. Hoe die taal in het lager onderwijs zou kunnen onderwezen worden?

Antwoord: Hierbij deel ik het geachte lid mee dat, buiten de gevallen waarin de tweede taal vastgesteld is bij de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs (art. 9, 10 en 11), er geen juridisch beletsel is tegen het onderwijs van het Esperanto als vreemde taal.

De keuze waarover de leerlingen beschikken, is nu al zo ruim dat sommige mogelijkheden niet kunnen verwezenlijkt worden, daar de organisatienorm niet gehaald wordt.

De verruiming van die keus zou het probleem nog acuter maken.

Verder moet rekening worden gehouden met de financiële terugslag. Iedereen weet dat de keuzemogelijkheden inzake vreemde talen uitgaven teweegbrengen die niet altijd verantwoord kunnen worden. Ter zake moet dus zeer omzichtig worden te werk gegaan.

Het onderwijs van een vreemde taal is facultatief in het lager onderwijs, behalve in de gevallen bedoeld bij voormelde wet. De Staat subsidieert de organisatie van zulke lessen niet.

(Belgisch Staatsblad, 13 dec. 1983)

Nudisten op het strand

IBM spendeert heel wat aan de ontwikkeling van een „stemschrijver", d.i. een schrijfmachine die gesproken woorden typt. Het laatste experimentele prototype haalt een precisie van 93 % maar dan enkel in een beperkte woordenschat, in traag uitgesproken Engels, op een voorgetraind systeem. De stemschrijver is dus niet voor morgen.

Lalih Bali, IBM's spraakspecialist, zei dat de problemen vooral acoustisch zijn. Hij gaf het volgende voorbeeld van een acoustische verwarring waar de computer het behoorlijk lastig mee heeft: *This new display can recognise speech* (Dit nieuwe toestel kan spraak herkennen) werd getypt als *This nudist play can wreck a nice beach* (Dit nudistenspel kan een leuk strand om zeep helpen)...

(Data News, 24 april 1984)